

Årsrapport 2019 Norsk jernbanemuseum

1. Leders beretning

2019 har vært interessant år ved Norsk jernbanemuseum. Vi har hatt en markant økning i fremføring av museumstog, økt egeninntjeningen, åpnet et nytt bygg i museumsparken og fått forsvarlig innendørs hensettingsplass for en stor del av samlingen vår av musealt togmateriell. Ikke like positivt, er at vi ikke har levert på alle målkrav i tildelingsbrevet og har hatt en nedgang i besøket ved museumsanlegget på Hamar utenom arrangementer.

Det har vært et særlig fokus på langsiktige, strategiske mål gjennom året. En ny femårs virksomhetsstrategi har blitt innrullert, det har blitt jobbet aktivt med å knytte kontakt med de nye operatørene i den norske jernbanen og det har blitt tatt flere grep for å styrke posisjonen vår som et nasjonalt museum. Gjennom nettverksarbeid, faglig støtte og samarbeid med frivilligheten, bidrar Norsk jernbanemuseum til å fremme ivaretagelsen av- og bevisstheten om den norske jernbanevirksomhetens historie.



Eirik Kristoffersen
Direktør
Norsk jernbanemuseum



Stort og lite tog møtes på Norsk jernbanemuseum.

Foto: Mette Larsen

1.1 Fornyng

Norsk jernbanemuseum har et nasjonalt ansvar for forvaltning og formidling av jernbanehistorien, samtidig som vi skal være en viktig og relevant aktør i Innlandet og på Hamar. Skal Norsk jernbanemuseum fylle begge disse rollene, må vi se utover og bruke ressursene våre til felles løft med gode samarbeidspartnere.

I museumsparken åpnet vi i 2019 godshuset fra Kløften stasjon. Grunnarbeidene startet i 2014 og Norsk jernbanemuseum mangler nå bare godskontordelen av bygget for å ha komplettert stasjonsanlegget fra Kløften. Godshuset er en trekonstruksjon på 171 m² og stammer fra første halvdel av 1850-tallet. I bygget er det satt opp en nyutviklet utstilling om frakten av stykk gods i jernbanen. Godshuset ble åpnet som en del av arrangementet «Museumsnatt», med utstillingsåpning og konsert med restaurert godsvogn som scene.

På Bestum stasjon har det også blitt åpnet en ny utstilling om stasjonsparker.

I tilknytning til «Knertitten» i museumsparken har det blitt murt opp en tunell. Denne har tilført et nytt og spennende element til opplevelsen for barna som tar toget.

To vogner ble satt i trafikk i det historiske Stålvogntoget som driftes av Norsk jernbanemuseum. Den ene er en b3-vogn som har blitt bygd om til foredragsrom med separat strømforsyning og AV-anlegg. Den andre er en WLAB sovevogn med maksimal sengekapasitet på 33 senger. Denne vognen var svært nedbrutt og oppussingen krevde store ressurser fra hele bredden av fageksjoner ved museet.



Sovevogn før restaurering. Vognen bar preg av å ha vært et populært overnattingssted- også når den ikke var i drift.
Foto. Geir Frydenlund



Norsk jernbanemuseum deltok med Stålvogntoget som arrangementsarena på Arendalsuka for første gang i 2019. Dette ble gjennomført i samarbeid med Jernbanedirektoratet og samlet ledelsen for mange av aktørene innen jernbanen, både med transport til Arendal, «Jernbanedirektørens middag» og et seminar med deltakelse av blant annet samferdselsministeren, topplederne fra Bane NOR, Norske tog, operatørene på jernbanen, samt Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget.

I samarbeid med Tidvis AS har det blitt utviklet et interaktivt kart av Oslo middelalderpark, med blant annet 3d-modeller av middelalderbygninger og historiske jernbanefoto. Bakgrunnen er at jernbanen siden slutten av 1800-tallet har vært den drivende kraften bak utgravningene og kunnskapsoppbyggingen om Oslo i middelalderen. Kartet og modellene har blitt tatt i bruk av Oslo ladegård i et undervisningsopplegg for skoleelever i Oslo.

Museets driftsseksjon har arbeidet med restaurering av en historisk Narvesenkiosk, som skal ha en utstilling om jernbanens rolle i oppbyggingen av en opplyst offentlighet og ytringsfrihet i Norge. Prosjektet mottok støtte fra Reitangruppen og stiftelsen Fritt ord.

Mot slutten av 2019 inngikk Norsk jernbanemuseum et samarbeid med Tidvis AS om et prosjekt med arbeidstittelen «Mobilt minimuseum». Prosjektet skal utvikle prototyper for komplette multimediale undervisningsopplegg for skoler og eldreheim, som enkelt kan sendes til institusjoner over hele landet. For dette arbeidet mottok Norsk jernbanemuseum støtte gjennom Kulturrådets utviklingsprogram.

1.2 Forskning

Norsk jernbanemuseum har ikke ressurser til å drive egen forskning. For å styrke det forskningsbaserte arbeidet vårt, har vår utstillingsansvarlige gjennomført studiet «Å forske i og på museum» ved Universitetet i Bergen.

For å sikre jernbanehistorisk forskning for fremtiden, har museet arbeidet målrettet med å profilere seg for studenter innen relevante fagområder. Dette har blant annet blitt gjort gjennom deltakelse ved flere arrangementer ved Universitetet i Oslo, her har vi blant annet stilt med stand for å promotere og synliggjøre museet for studenter ved de humanistiske fagene. Studieprogrammet for Museologi og kulturarv har også besøkt oss på Hamar. I november hadde to dyktige masterstudenter i arkeologi praksis hos samlingsseksjonen ved museet og en masteroppgave i konservering om en av vognene i samlingene våre ble fullført og godkjent.

1.3 Forvaltning

Museumsparken med et tjuetalls bygg utgjør en ressurskrevende forvaltningsoppgave. Det har blitt gjennomført felling av en del store trær, som både virket skjemmede for opplevelsen av parken og som utgjorde et vedlikeholdsproblem for de historiske byggene, siden løv og bar bidrar til å akselerere nedbrytningen av takene. Det er også igangsatt utskiftninger av underlagsmateriale og takstein på bygg i parken. For å bedre brannsikkerheten, har brannvarslingsanlegget blitt oppgradert

og sprinkleranlegget over det ikoniske lokomotivet Dovregubben har blitt satt i stand, etter flere års nedetid.

Det er kommet inn noen store og viktige tilskudd til samlingene i tilknytning til omorganiseringsprosessene i jernbanesektoren. Spesielt omfattende mottak fra NSB Bedriftshelsetjeneste og Bane NORs bibliotek.



*Blant årets mer kuriøse aksjesjoner er kisten som ble brukt da fagforeningene «begravde» NSB.
Foto: Ellen Sletvold*



Norsk jernbanemuseum forvalter store samlinger, særlig av rullende jernbanemateriell, men også foto, tegninger og gjenstander knyttet til jernbanehistorien. Samlingsseksjonen har arbeidet med systematisering og ordning i det nye gjenstandsmagasinet som ble opprettet i 2018. Den delen av samlingen som er registrert og flyttet til nytt magasin omfatter 5758 gjenstander. Av disse ble 1214 omregistrert i samlingsforvaltningsdatabasen Primus i 2019.

I tillegg er det startet opp med å pakke ned og flytte gjenstander fra dårlige egnede lokaler i andre bygg for overflytting til gjenstandsmagasinet. Dette omfatter ca. 3500 gjenstander. En stor andel av disse må gjennom omfattende arbeider med fjerning av skadedyr og muggsporer før flytting.

Det har blir foretatt tilstandsvurderinger på en del av samlingene som er utstilt i de museale bygningene og for enkelte av vognene utstilt på Martodden. Vi har i første omgang prioritert vogner med tekstiler da disse er generelt mer utsatt for skadedyr som insekter og gnagere. For en rekke enheter er det også innført nye kontrollrutiner. Det har blitt utført innvendig skadedyrbekjemping i to vogner.

Fotosamlingen vokser raskt, både gjennom aktiv og passiv innsamling. Her har det tilkommet flere samlinger med stor dokumentasjonsverdi og vi merker interessen i økende pågang på bestilling av bilder.

Samlingsseksjonen har i 2019 deltatt på flere kompetansehevende arrangementer og seminarer. Blant disse kan seminaret om magasinbygg i et ressurs- og klimaperspektiv nevnes, samt det årlige ekulturseminaret til KulturIT. Avdelingen har også gjennom året bistått kulturminnet Atlungstad brenneri med å registrere deres samling i Primus, samt formidle den på DigitaltMuseum.

Et viktig løft innen samlingsforvaltningen var opprettelsen av to isolerte haller for fjernmagasinerings av historisk rullende materiell. Forsvarlig lagring av disse store objektene har vært en utfordring museet har jobbet med i hele sin nyere historie. Flytting av jernbanemateriell som ikke kan inngå i tog er svært arbeidsintensivt og Norsk jernbanemuseum har også hatt store kostnader knyttet til dette. I 2019 ble syv enheter flyttet til hansetting på Hensmoen. Dette var enheter som har stått utendørs på Elverum, i museumsparken på Hamar og i Kongsberg lokomotivhall. Vi ser i hallene romme opptil 600 meter spormateriell med god planlegging.

1.4 Formidling

Norsk jernbanemuseum fortsetter å formidle jernbanehistorien, både gjennom togkjøring og ved flere lokasjoner. Norsk jernbanemuseum har styreposisjon i Norsk fjellspregningsmuseum og har en større utstilling på Rallamuseet på Finse. Tall fra disse lokasjonene dukker ikke opp i vår besøksstatistikk. I 2019 har Norsk jernbanemuseum opplevd en svak nedgang i besøkstallet ved museumsanlegget på Hamar og er nå omtrent på nivå med besøket i 2016. Nedgangen skyldes særlig sen oppstart i skoleopplegg grunnet bygging av tunell over sporet på Knertitten, samt en noe redusert Stoppested verden-festival. Stoppested verden testet å bare bruke delen av parken nedenfor hovedbygget. Dette medførte at museet selv skapte innholdet i søndre del av parken.



Første dag av festivalen «regnet bort», mens besøket andre dag var utenom det vanlige godt. Bra besøk dag to klarte likevel ikke å fullstendig kompensere for en veldig skinn første dag.

Vi har hatt flere forespørsler fra store elevgrupper hvor vi dessverre ikke har kunne gitt et tilfredsstillende tilbud pga. bemanning. Spesielt i månedene før skoleslutt og før jul. Museet har økende besøk av mindre elevgrupper med spesialpedagogisk behov. Disse benytter seg gjerne av utstillingen på egenhånd eller får tilrettelagte opplegg på Vitenverkstedet.

Prosjektet med realfagsundervisning etter skoletid for jenter med innvandrerbakgrunn har blitt videreført. Det har tidligere blitt gjennomført i vitenverkstedet i hovedbygget, med den følgen at mye tid har gått med på rigging og rydding. Nå har samarbeidspartneren vår, PR Praktisk realfag, pusset opp et eget rom i «Gammelbygget», som de står friere til å utvikle til eget bruk.

Gjennom året har det vært meget høy frekvens påkjøringen av museumstog. Denne har både bestått i kjøring i Norsk jernbanemuseums regi og samarbeidsprosjekter i forbindelse med Norsk jernbaneklubbs 50 års jubileum. At over 7000 av våre besøkende møter oss i forbindelse med togkjøring på det nasjonale jernbanenettet er med på å befeste den nasjonale posisjonen Norsk jernbanemuseum skal ha og er en måte å utnytte et av de mest særpregede fortrinnene vi har som museum, nemlig at formidlingen vår kan skje utenfor lokasjonen til et fast museumsanlegg.



2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Norsk jernbanemuseum ble stiftet i 1896 og har et nasjonalt ansvar for formidling og forvaltning av den norske jernbanevirksomhetens historie.

Museet er organisert som en egen virksomhet under Samferdselsdepartementet, som har delegert etatsstyringen til Jernbanedirektoratet.

2.1 Utvalgte hovedtall

Nøkkeltall	Norsk Jernbanemuseum		
	2019	2018	2017
Antall ansatte pr 31.12	24	22	23
Årsverk	21	17	17
Samlet tildeling mill kr	36,5	29,5	26,0
Utnyttelsesgrad av bevilgning 1)	102 %	100 %	94 %
Driftsutgifter mill kr 2)	36,1	32,5	24,0
Lønnsandel av driftsutgifter	45 %	43 %	58 %
Lønnsutgifter pr årsverk	756 459	829 847	796 774
Lønnsandel av total omsetning	45 %	43 %	58 %
Konsulentandel av total omsetning	3 %	1 %	13 %
Konsulentandel av driftsutgifter	3 %	1 %	13 %

- 1) Utnyttelsesgrad av bevilgning inkluderer også utgifter til tilskuddsforvaltningen.
- 2) Driftsutgifter tilsvarer linjen sum driftsutgifter fra artskontooppstillingen, dette inkluderer ikke utgifter til tilskuddsforvaltningen.
- 3) Beregning årsverk er gjort etter definisjonen i PM 2019-13. Den reviderte definisjonen av utførte årsverk har medført at årsverksverdiene for 2019 avviker fra 2018 og 2017, og antall årsverk er marginalt høyere etter nye definisjon enn det ville ha vært etter gammel definisjon. Nøkkeltallet lønnsutgifter pr. årsverk er derfor litt lavere enn det ville ha vært og det var beregnet med gammel definisjon av utførte årsverk.

Besøkstall	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hamar	23235	24491	22835	27354	25436	23407	26487	30689	23870
Museumstog						2461	311	4343	7100

Dato	Arrangement	Besøkstall 2019	Besøkstall 2018
12.-13. januar	Leke- og byggehelg	91	33
26.-27. januar	Leke- og byggehelg	71	50
9.-10. februar	Leke- og byggehelg og 2 bokforedrag	117	73
Uke 8	Vinterferie – aktiviteter for SFO ²	308	143
23. februar	Stålvogntoget kjører til Rørosmartnan	171	183
23.-24. februar	Leke- og byggehelg	111	84
9. mars	Karettoget kjører til Grundsetmart'n	103	42
16.-17. mars	Leke- og byggehelg	112	74
30.-31. mars	Leke- og byggehelg	195	69
13.-14. april	Leke- og byggehelg	118	ikke arr.
16.-17. april	Påskeaktiviteter	90	94
28. april	Barnas dag	265	275
10. mai	MuseumsNatt	350	434 ³
1.-2. juni	Stoppested Verden	8168	10659
22. juni	Karettoget kjører til Elverum	131	ikke arr.
24.-27. juni	Barnehagedager	522	581
25. august	Jernbanemuseets dag	269	ikke arr
1. september	Munchs fotspor i Løten – Karettoget kjører. I samarbeid med Skibladner	131	ikke arr.
15. september	Liv i stuer og stasjoner (med Domkirkeodden)	1042	200 ⁴
28.-29. september	Leke- og byggehelg	92	74
29. september	Stålvogntoget kjører Raumabanen		128
Uke 41	Høstferie – aktiviteter for SFO ⁵	235	81
12.-13. oktober	Leke- og byggehelg	86	48
26.-27. oktober	Leke- og byggehelg	88	100
1.-2. november	Modelljernbanemessen 2017	747	796
16.-17. november	Leke- og byggehelg	95	116
30. november - 1. desember	Leke- og byggehelg	14	ikke arr
7. desember	Stålvogntoget til julemarked på Røros	135	169
14.-15. desember	Leke- og byggehelg	26	30

3. Årets aktiviteter og resultater

3.1 Hovedmål 1 – Formidling

<i>Del-/etappemål</i>	<i>Resultatmål</i>	<i>Vurdering</i>	<i>Kommentar</i>
God publikumstilgjengelighet på museumstog	=> 2018 (4343) reisende		7100 reisende
Godt besøk på Norsk jernbanemuseum	>25 000 besøkende		30 970 besøkende
Sikre god tilgjengelighet til og forvaltning av jernbanehistoriske dokument og gjenstander	> 25 000 innførsler Digitaltmuseum.no		47 995 innførsler

3.2 Hovedmål 2 – Forvaltning

<i>Del-/etappemål</i>	<i>Resultatmål</i>	<i>Vurdering</i>	<i>Kommentar</i>
Sikre lagringskapasitet for rullende materiell	Antall enheter laget innendørs eller på annen forsvarlig måte = 2018		Flere enheter flyttet til isolert hall.
Forvalte øvrig jernbanemateriell iht verneplan	Verneplan etablert og brukt som prioritering i forvaltningen		Kvalitetssikring før høringsrunde avdekket manglende data. Fullføres 1. kvartal 2020.
Bidra til forvaltning av jernbanehistorisk rullende materiell ved museumsjernbanene	Utbetalt tilskudd		Innretningen av tilskuddsordningen avklart med SD. Utbetalt.

3.3 Hovedmål 3 – Forskning

<i>Del-/etappemål</i>	<i>Resultatmål</i>	<i>Vurdering</i>	<i>Rapportering 2019</i>
Mastergradsstudent tilknyttes museet	Finansiert oversettelse av tysk doktorgrad		Finansiert
En ansatt kurses «Å forske i og på museum» ved UIB	Gjennomført 2019		Kurs bestått

3.4 Hovedmål 3 – Fornyning

<i>Del-/etappemål</i>	<i>Resultatmål</i>	<i>Vurdering</i>	<i>Kommentar</i>
Det skal åpnes minst 2 nye utstillinger og fornyelse av «Mørke Spor»	Ferdigstilt 2019		Gjennomført
Nye nettsider og ny nettbutikk	Gjennomført 2019		Uventede komplikasjoner. Fullføres 1. tertial 2020.



3.5 Andre forutsetninger og krav

Reform for avbyråkratisering- og effektivisering (ABE-reformen)

Reformen for avbyråkratisering- og effektivisering (ABE-reformen) er videreført i statsbudsjettet for 2020. Formålet er å gi insentiv til mer effektiv statlig drift og skape handlingsrom for prioriteringer. I tertial- og årsrapportene skal det fremgå hvilke tiltak som er gjort for å følge opp produktivitetsgevinsten på kap/post 1352/01 Driftsutgifter.

Indikatorer for drifts- og administrasjonseffektivitet

Norsk jernbanemuseum har relativt lave administrative utgifter. Jernbanedirektoratet har i 2019 iverksatt flere tiltak for å effektivisere driften, noe som også forventes å gi effekt for Norsk jernbanemuseum. Resultatet av disse tiltakene har likevel form av å øke kvaliteten og redusere arbeidstiden på prosessene, snarere enn reduserte utgifter. Jernbanedirektoratet er nå i gang med å etablere indikatorer for å dokumentere intern effektivisering, som også inkluderer reduksjon av utgifter.

Et konkret eksempel på effektivisering med påfølgende kostnadsreduksjon er beslutningen om å skifte ut direktoratets IKT-utstyr høsten 2019, med virkning også for museet. Beslutningen ble tatt på bakgrunn av et ønske om å avslutte leasingavtalene for å få bedre kontroll med utstyret og dermed unngå utskiftning av alt utstyret hvert 3. år. Effekten er at det oppnås bedre intern kontroll med IKT-utstyret og på den måten kan utfasing av eldre utstyr planlegges uavhengig av løpende leasingavtaler. Årlige besparelse fra og med 2020, som følge av avsluttede leasingavtaler og inngåelse av bedre driftsavtaler, beløper seg til 0,5 mill. kroner for museet. Dette vil gi et direkte utslag på indikatorene for drift med effekt allerede for 2019.

Tabell: Indikatorer for drift

Nr	Navn	Teller og nevner		Datagrunnlag totalt	Museet
KPI 1	Årsverksutgift	Lønn og sosiale utgifter	2018	14 049 315	829 847
		Antall årsverk		17	
		Lønn og sosiale utgifter	2019	16 120 142	756 459
		Antall årsverk		21	
KPI 2	Totalutgift pr årsverk	Sum totale utgifter	2018	33 601 662	1 984 741
		Antall årsverk		17	
		Sum totale utgifter	2019	36 079 455	1 693 076
		Antall årsverk		21	
KPI 3	Lønnsutgiftsandel	Lønn og sosiale utgifter	2018	14 049 315	42 %
		Sum totale utgifter		33 601 662	
		Lønn og sosiale utgifter	2019	16 120 142	45 %
		Sum totale utgifter		36 079 455	
KPI 4	Andel administrative utgifter	Administrasjonsutgifter	2018	7 439 443	22 %
		Sum totale utgifter		33 601 662	
		Administrasjonsutgifter	2019	7 923 064	22 %
		Sum totale utgifter		36 079 455	
KPI 5	Administrative utgifter pr årsverk	Administrasjonsutgifter	2018	7 439 443	439 424
		Antall årsverk		17	
		Administrasjonsutgifter	2019	7 923 064	371 800
		Antall årsverk		21	

Beregning av årsverk er gjort etter definisjonen i PM 2019-13. Den reviderte definisjonen av utførte årsverk har medført at årsverksverdiene for 2019 avviker fra 2018 og 2017. Antall årsverk 2019 er marginalt høyere etter nye definisjon enn det ville ha vært etter gammel definisjon. Nøkkeltallene i tabellen over pr. årsverk er derfor litt lavere enn det ville ha vært om det var beregnet med gammel definisjon av utførte årsverk.



4 Styring og kontroll i virksomheten

Norsk jernbanemuseum skal drive innenfor relevante regelverk og forordninger. For å sikre dette gjennomføres internkontroller, både i egen regi og gjennom Jernbanedirektørens kontrollregime.

Det har blitt gjennomført internrevisjon innen arkivpraksis, HMS og sikkerhetsstyringssystemet for museets jernbanevirksomhet. Rapport for internrevisjon HMS er ikke fullført per 14.02.20.

Internrevisjon av sikkerhetsstyringssystemet for museets jernbanevirksomhet avdekket flere avvik knyttet til dokumentasjon av virksomheten til våre leverandører. Som følge av dette har Norsk jernbanemuseum innført trafikkstans for leverandører på museets lisens frem til avvikene er lukket. Dette medfører betydelige forstyrrelser i planlagt trafikkavvikling for leverandørene. Særlig for Norsk museumstog kan dette ha negative økonomiske konsekvenser, da disse har måtte innstille flere avganger av konseptet «Nordmarka rundt».

4.1 Fremme likestilling og hindre diskriminering

Norsk jernbanemuseum skal tiltrekke, rekruttere og beholde de rette medarbeidere for å kunne utføre museets oppgaver og nå oppsatte mål. Jernbanemuseet skal videreutvikles som en attraktiv og konkurransedyktig arbeidsplass som sikrer mangfold og bredde i sammensetningen av ansatte. Dette gjøres gjennom rekruttering, lønns- og arbeidsforhold og utviklingsmuligheter. Det har de siste årene blitt rekruttert kvinner til flere fagstillinger, noe som har gitt en bedring i den lønnsmessige kjønnsbalansen.

Kjønn og lønn

Tabell: Deltids- og midlertidig ansatte, overtid og foreldrepermisjon - prosentandel kvinner og menn

Norsk jernbanemuseum		Kjønnsbalanse			Brutto månedslønn i gjennomsnitt (kr)		
		Kvinner (%)	Menn (%)	Antall	Kvinner	Menn	I alt
Totalt i virksomheten	2019	52 %	48 %	24	39 698	45 485	42 591
	2018	55 %	45 %	22	28 441	44 796	35 875
Direktører og avdelingsdirektører	2019	0 %	100 %	1	-	74 758	74 758
	2018	0 %	100 %	1	-	72 992	72 992
Rådgivere, seniorrådgivere og prosjektledere	2019	50 %	50 %	8	44 640	46 613	45 626
	2018	67 %	33 %	6	43 845	50 011	45 900
Saksbehandlere og kontorstillinger	2019	100 %	0 %	7	35 049	-	35 049
	2018	100 %	0 %	8	20 739	-	20 739
Ingeniører og arkitekter	2019	0 %	100 %	1	-	43 771	43 771
	2018	0 %	100 %	1	-	42 838	42 838
Annet	2019	14 %	86 %	7	50 750	39 827	41 388
	2018	0 %	100 %	6	-	38 686	38 686

Tabell: Deltids- og midlertidig ansatte, overtid og foreldrepermisjon - prosentandel kvinner og menn

Norsk Jernbanemuseum	Deltid (%)		Midlertidige ansatte (%)		Overtid (%)		Foreldrepermisjon (%)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2019	100 %	0 %	100 %	0	51 %	49 %	0 %	0 %
2018	100 %	0 %	50 %	50 %	75 %	25 %	0 %	0 %

¹ Hvor mange pst utgjør kvinner/menn av totalt antall deltidsansatte.

¹ Hvor mange pst utgjør kvinner/menn av totalt antall nye midlertidig ansatte.

¹ Hvor mange pst utgjør kvinners/menns andel av total overtid.

¹ Hvor mange pst utgjør kvinners/menns uttak av foreldrepermisjon av totalt uttak.



5 Vurdering av fremtidsutsikter

Norsk jernbanemuseum har hatt en positiv utvikling både når det gjelder samlingsforvaltning, økonomi, besøkstall og jernbanevirksomhet. Når vi likevel ikke klarer å gjennomføre alle leveranser, viser det sårbarheten vi har som en liten organisasjon med stort sett én fagperson innen hvert felt. På flere fronter reduseres sårbarheten gjennom at museet mottar utstrakt støtte fra funksjoner i Jernbanedirektoratet. Likevel dekker ikke denne ordningen hele bredden av virksomheten til museet og særlig på disse områdene kan sykdom eller perioder med lavere kapasitet grunnet innrulling av nyansatte gi store konsekvenser for driftsresultatet.

Norsk jernbanemuseums trafikkutøvende seksjon har blitt styrket gjennom både driftsbudsjett og personalressurser. Resultatet vises i en svært positiv utvikling i antall passasjerer museet har fraktet i museumstogtrafikk i 2019. Det er likevel et betydelig etterslep på både system- og vedlikeholdssiden. Innenfor dagens materiell- og personalressurser mener vi at trafikkmengden har nådd det maksimale nivået vi kan levere forsvarlig.

Satsingen på trafikkutøvende seksjon og samlingsforvaltning har løftet disse feltene betydelig. Den delen av driften som har blitt mindre prioritert er formidling og utstillingsproduksjon. Formidlingsbyggene og den permanente utstillingen i hovedbygget begynner å dra på årene. Dette gir seg utslag i besøkstallene på Hamar, men vil kreve store investeringer for å fornye.

Det har enda ikke blitt funnet en tilfredsstillende løsning for hvordan det fortsatt skal være mulig å gjennomføre fremføring av museumstog på det nasjonale nettet etter innføring av ECM og utbygging av ERTMS.

I forbindelse med ny museumsmelding i 2020 er det varslet en ytterligere konsolidering av museene i Norge. Norsk jernbanemuseum mener det vil svekke muligheten vår til å oppfylle mandatet vårt om museet mister den organisatoriske tilknytningen til jernbanen gjennom en eventuell overføring til annet departement. Siden de konsoliderte museene i stor grad er regionale, er det også vanskelig å se for seg at Norsk jernbanemuseum på tilfredsstillende vis vil kunne fungere som nasjonalt museum om vi skulle bli del av en geografisk orientert konsolidering.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentarer til Norsk jernbanemuseums årsregnskap 2019

Årsregnskapet er avlagt i tråd med Bestemmelsene om økonomistyring i Staten, med tilhørende rundskriv og krav fra Finansdepartementet. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av de disponible midlene til museet og av de regnskapsførte utgiftene og inntektene. Norsk jernbanemuseum har i samråd med Samferdselsdepartementet bestemt at virksomheten skal føre og rapportere virksomhetsregnskapet etter kontantprinsippet.

Vesentlig forhold ved årsregnskapet

Organisatoriske endringer

Norsk Jernbanemuseum er underlagt Jernbanedirektoratet egen etat og direktoratet driver delegert etatsstyring av Norsk jernbanemuseum. Bevilgningen til museet gis i et eget tildelingsbrev. Videre gjennomføres det etatsstyringsmøter tilpasset tidsfristene for tertial- og årsrapportene.



For 2019 er det besluttet at årsregnskapet for Norsk jernbanemuseum ikke skal konsolideres inn i direktoratets regnskap, men kun presenteres i museets egen årsrapport. Dette er en endring fra tidligere år.

[Tildeling](#)

Norsk jernbanemuseum hadde i 2019 en samlet utgiftsbevilgning på 36,5 mill. kroner. I tillegg har museet merinntekter over kapittel 4352, post 01.

[Merforbruk post 01 Kap. 1352](#)

Norsk jernbanemuseum har et netto mindreforbruk over post 01 på 0,5 mill. kroner, inkludert merinntekter. Dette består av merutgifter på 1,2 mill kroner som følge av igangsettelse av tidligere utsatte prosjekter. Merforbruket er kompensert av økte merinntekter med 1,7 mill kroner som følge av høyere aktivitet med kjøring av museumstog på det nasjonale jernbanenettet.

[Revisjonsordning](#)

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Norsk jernbanemuseum som ledd i revisjonen av årsregnskapet til Jernbanedirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen blir publisert sammen med årsrapporten.

[Leders erklæring](#)

Norsk jernbanemuseum har lave administrative kostnader og vi mener bevilgningene som stilles til rådighet for museet utnyttes effektivt for å oppnå målene Norsk jernbanemuseum har fått gjennom tildelingsbrevet.

Oslo 15.3.2020



6.2 Prinsippnote for årsregnskap avlagt etter kontantprinsippet

Årsregnskap for Norsk jernbanemuseum er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og krav fastsatt av Samferdselsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og innbetalinger for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Utgifter er foretatte utbetalinger og inntekter er mottatte innbetalinger for regnskapsåret 2019. Bevilgninger vises ikke som inntekter i kontantregnskapet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner (budsjettkontoplan og artskontoplan). Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “Netto rapportert til bevilgningsregnskapet” er lik i begge oppstillingene.

Norsk jernbanemuseum er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Norsk jernbanemuseum tilføres ikke likviditet gjennom året (som innbetaling), men har en trekkrettighet på vår statlige konsernkonto. Ved årets slutt og overgang til nytt år nullstilles saldoen på oppgjørskontoen.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.



6.4 Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Bevilgningene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

6.3 Bevilgningsrapporteringen – Norsk jernbanemuseum

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindretgift
1352	Driftsutgifter	01			36 500 000	37 354 701	-854 701
<i>Sum utgiftsført</i>					36 500 000	37 354 701	-854 701
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt(-)
4352	Diverse innbetalinger	01			1 000 000	2 715 057	1 715 057
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	31 500	31 500
5700	Folketrygdens inntekter, Arbeidsgiveravgift	72			0	2 002 640	2 002 640
<i>Sum inntektsført</i>					1 000 000	4 749 197	3 749 197
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						32 605 504	
Kapitalkontoer							
60094801	Norges Bank KK /innbetalinger					7 247 596	
60094802	Norges Bank KK/utbetalinger					-40 544	497
713216	Endring i mellomværende med statskassen					691 397	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
					31.12.2019	31.12.2018	Endring
713216	Mellomværende med statskassen				886 293	194 896	691 397

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
135201		36 500 000	36 500 000



Note B – Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
135201/435201		-854	-854	1 715		861	[5% av årets tildeling i note A]	0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
435201	1 715		1 715 0 0

Det søkes ikke separat overføring av mindreforbruk for Norsk jernbanemuseum. Samlet mulig overførbart beløp for Jernbanedirektoratet fra 2019 til 2020 fremgår av kapittel 6 note B i årsrapporten til Jernbanedirektoratet.

Note 1 – Innbetalinger fra drift

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig høy sats	464 400	326 066
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig lav sats	1 865 788	1 325 849
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig middels sats	68	2 663
Salgsinntekter tjenester, avgiftspliktig	175 110	87 877
Salgsinntekt varer, avgiftsfri	209 691	252 668
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	2 715 057	1 995 123
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	2 715 057	1 995 123

Note 2 – Utbetalinger til lønn

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn	12 785 898	11 201 961
Arbeidsgiveravgift	2 002 640	1 741 808
Pensjonsutgifter*	1 371 189	1 135 520
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-325 968	-200 596
Andre ytelser	286 383	170 622
Sum utbetalinger til lønn	16 120 142	14 049 315
Antall utførte årsverk:	21	17

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 er 12 prosent. Premiesatsen for 2018 var 12 prosent.

Note 3 – Andre utbetalinger til drift

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	2 832 717	2 676 766
Vedlikehold egne bygg og anlegg	766 697	102 466
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 372 047	2 646 377
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	332 610	98 740
Mindre utstyrsanskaffelser	1 597 913	1 690 641
Leie av maskiner, inventar og lignende	879 379	575 443
Kjøp av konsulenttenester	975 324	251 712
Kjøp av fremmede tjenester	6 924 702	8 123 294
Reiser og diett	844 762	821 721
Øvrige driftsutgifter	2 433 156	1 429 009
Sum andre utbetalinger til drift	19 959 307	18 416 168

*Fra og med 2019 presenteres konsulenttenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Note 4 – Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	-555
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	-555

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	118	625
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	118	625

Note 5 – Utbetaling til investering og kjøp av aksjer

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	0
Sum utbetaling til investeringer	0	0

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 – Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2019	31.12.2018
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 – Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2019	31.12.2018
Tilskudd til ikke-finansielle foretak - Post 74	1 275 134	1 135 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	1 275 134	1 135 000

Note 8 – Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen – Del A

	31.12.2019	31.12.2019	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	321 082	0	321 082
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	5 000	5 000	0
<i>Sum</i>	326 082	5 000	321 082
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-248 961	0	-248 961
Skyldig skattetrekk	-531 304	-531 304	0
Skyldige offentlige avgifter	1 367 178	1 361 085	6 093
Annen kortsiktig gjeld	51 512	51 512	0
<i>Sum</i>	638 424	881 293	-242 869
Sum	964 507	886 293	78 214
* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B			

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2019							0



* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.